

Nr 186.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till förre kontoristen A. L. Johansson för mistad pension; given Stockholms slott den 5 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Departementschefen, statsrådet Möller, anmäler uppkommen fråga om ersättning till förre kontoristen August Leander Johansson från Buggemåla, Nävrögöl, i Rödeby socken av Blekinge län för mistad pension samt anför därvid:

Enligt 6 § lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring i dess ursprungliga lydelse utgick högsta pensionstillägg, vid en årsinkomst ej överstigande 50 kronor, med 150 kronor till man och 140 kronor till kvinna.

Genom en den 13 oktober 1921 vidtagen ändring, vilken trädde i kraft den 1 januari 1922, ändrades nämnda lagrum bland annat såtillvida, att högsta pensionstillägget fastställdes till 225 kronor för man och 210 kronor för kvinna. Samtidigt ändrades 3 § lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av pensionsförsäkringslagen därhän, att de förhöjda pensionstilläggen ej skulle tillkomma personer, som före utgången av år 1921 fyllt 15 år och blivit till arbete varaktigt oförmögna, utan skulle å sådana personer äldre bestämmelser fortfarande tillämpas.

I en den 9 april 1923 dagtecknad, den 15 april 1924 till pensionsnämndens ordförande i Rödeby sockens pensionsdistrikt inkommen ansökning om pension uppgav Johansson, som är född den 18 december 1896 och ogift, att han till följd av ledgångsreumatism varit oförmögen att försörja sig sedan den 1 mars 1922 samt att han bott hos husbonde till den 1 september 1921 och därefter hos sina föräldrar. Vid ansökningen fanns fogat ett av legitimerade läkaren J. Lagerholm i Karlskrona den 6 november 1923 utfärdat intyg, enligt vilket Johansson led av »kronisk ledgångsreumatism och organiskt hjärtfel sedan 3 år». Arbetsoförmågan betecknades i intyget såsom fullständig och varaktig.

Genom beslut den 14 maj 1924 förklarade pensionsnämnden Johansson till arbete varaktigt oförmögen sedan den 1 mars 1922 och tillerkände honom pension från och med den 1 januari 1923 utan beräknad årsinkomst, att utgå »efter gamla lagen», d. v. s. jämlikt förberörda övergångsbestämmelse. Som tillämpningen av nämnda lagrum förutsatte, att Johansson blivit varaktigt arbetsoförmögen före 1921 års utgång, men Johanssons arbetsoförmåga enligt såväl ansökningen som pensionsnämndens utlåtande inträtt först med ingången av mars månad 1922, begärde pensionsstyrelsen förklaring av pensionsnämndens ordförande. Såsom svar meddelade denne, att Johansson varit »sjuk och invalid sedan 1921». Med fastställande av pensionsnämndens beslut beviljade pensionsstyrelsen den 29 november 1924 Johansson pension från och med den 1 januari 1923 utan beräknad årsinkomst samt föreskrev, att pensionen skulle beräknas enligt förenämnda övergångsbestämmelse.

I september 1933 ingav Johansson ansökan om ökning av pensionen samt uppgav därvid, att han varit oförmögen att försörja sig genom arbete »sedan hösten 1922». Pensionsnämnden förklarade efter prövning av ansökningen Johansson berättigad till pension från samma tid som förut. Pensionsstyrelsens ombud tillstyrkte pensionsnämndens beslut med den anmärkningen, att sökanden syntes ej kunna få ökning. Styrelsen förklarade den 18 april 1934, att ansökningen icke kunde föranleda någon åtgärd, enär pensionen redan utgick med det högsta belopp, Johansson lagligen kunde erhålla.

Efter åtskillig skriftväxling med pensionsstyrelsen ingav Johansson i november 1935 förnyad ansökan om ökad pension. I denna ansökning lämnade Johansson samma uppgift rörande tidpunkten för invaliditetens inträdande som i den första pensionsansökningen, d. v. s. mars 1922. Han fram-

höll, att han ingivit den nya ansökningen, enär på grund av något missförstånd eller förbiseende vid behandlingen av hans första ansökning han blivit tillerkänd mindre pension än han enligt lag hade rätt till, samt hemställde att få utbekomma den pension, vartill han vore berättigad, retroaktivt för hela den tid han varit invalid. Till styrkande av sina uppgifter om tidpunkten för sjukdomens början åberopade Johansson åtskilliga intyg.

Sålunda vitsordade en kamrer vid Fridafors Fabriks Aktiebolag den 18 oktober 1934, att Johansson varit anställd som kontorsbiträde vid bolaget från och med den 15 november 1920 till och med den 30 augusti 1921, då han nödgades lämna sin anställning på grund av arbetsbrist.

I ett den 16 november 1935 dagtecknat intyg förklarade två personer, som vid den tidpunkt, varom här är fråga, varit Johanssons närmaste grannar, att Johansson under år 1921 och de första månaderna av år 1922 utfört arbeten av olika art, liksom han förut gjort, och av alla tecken att döma varit fullkomligt frisk.

En handlande i orten intygade den 26 november 1934, att Johansson varit fullkomligt frisk och utan några tecken på sjukdom i januari månad 1922.

Enligt ett av en hemmadotter den 27 november 1934 dagtecknat intyg företedde Johansson i januari 1922 icke några tecken på sjukdom utan föreföll att vara fullt frisk.

Slutligen intygade en fastighetsägare den 30 november 1934, att Johansson, som intygsgivaren ganska ofta träffat under vintern 1921—1922 både i sitt hem och annorstädes, icke under denna tid visat några som helst tecken till sjukdom utan varit fullkomligt frisk.

Vid prövningen av ifrågavarande ansökning den 26 februari 1936 yttrade pensionsnämnden, att nämnden fattat sitt föregående beslut i ärendet på grundval av läkarintyg och vad i övrigt meddelats. På grund av Johanssons något sena ansökning efter inträffad invaliditet hade måhända preciseringen av tiden — före eller efter 1922 års ingång — varit tämligen svår att avgöra. Därest de av Johansson vid senaste ansökningen fogade intygen om tiden för invaliditetens början befunnes hava nog bärkraft, tillstyrkte nämnden, att Johansson finge största möjliga retroaktiva pensionstillägg enligt pensionsförsäkringslagen. Pensionsstyrelsens ombud yttrade, att i detta ärende stode läkarens utlåtande och privata intyg emot varandra. Visserligen kunde man säga, att de senare kunde vara i någon mån säkra, i det att sjukdomen icke yppat sig förrän efter den 1 januari 1922. Om så vore, hade Johansson behandlats felaktigt från början. Med hänsyn till läkarintyget anförde emellertid ombudet besvär mot nämndens beslut.

Vid handläggning av ärendet den 21 juli 1936 förordnade pensionsstyrelsen, att Johanssons pensionstillägg skulle från och med den 1 maj 1935 beräknas i enlighet med bestämmelserna i 6 § pensionsförsäkringslagen, d. v. s. utgå med förhöjt belopp.

I skrivelse till pensionsstyrelsen den 8 december 1936 sade sig Johansson förmoda, att styrelsen vid fattandet av sitt beslut den 21 juli 1936 icke an-

sett saken tillräckligt utredd för att kunna medgiva pensionstillägg enligt pensionsförsäkringslagen redan från och med den 1 januari 1923. Han ville därför upplysa, att hans första pensionsansökning utskrevs under hans vistelse våren 1923 på Karlskrona lasarett samt att det för ansökningen erforderliga läkarintyget utfärdats av förste underläkaren Nils Molander med ledning av sjukjournalen. Ett missförstånd eller en beklaglig förväxling måste sålunda ha ägt rum; tidpunkten för invaliditetens inträde hade nämligen fastslagits med ledning av ett den 6 november 1923 utfärdat intyg av en läkare, som han aldrig konsulterat. Johansson anhöll därför att få komma i åtnjutande av den pension, som på grund av misstag undanhållits honom.

Vid sistberörda skrivelse hade Johansson fogat en av lasarettsläkaren Johan Widén bestyrkt avskrift av lasarettets sjukjournal. Enligt denna hade Johansson under tiden 9 februari 1923—6 juni 1923 vårdats å länslasarettet i Karlskrona för »polyarthritis chronica» (kronisk ledgångsreumatism), vilken börjat tämligen akut »i mars i år» — det sistnämnda dock en tydlig fel-skrivning i stället för »i mars i fjol». Johansson hade legat till sängs sedan julen 1922.

I svar den 15 januari 1937 å denna skrivelse meddelade styrelsen Johansson, att den ökning av hans pension, som styrelsens beslut den 21 juli 1936 inneburit, måst begränsas till tiden från och med den 1 maj 1935, enär enligt 31 § pensionsförsäkringslagen ökning av invalidpension icke vore medgiven för längre tid tillbaka än sex månader före den månad, under vilken ansökningen om ökning i vederbörlig ordning ingivits, ändå att rätten till ökning visades hava tidigare förvärvats. I samband härmed framhöll styrelsen, att nyssberörda stadgande i 31 § pensionsförsäkringslagen hade sin motsvarighet i 33 § lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering, som trätt i kraft den 1 januari 1937.

Under återopande av vad sålunda förekommit har *Johansson* i en till Kungl. Maj:t den 6 februari 1937 inkommen skrift anhållit, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för att bereda honom ersättning för den minskning i pension från den allmänna pensionsförsäkringen, som han lidit därigenom, att pensionen under tiden 1 januari 1923—30 april 1935 utgått efter mindre förmånliga bestämmelser än dem som bort å honom tillämpas.

Över framställningen har *pensionsstyrelsen* den 27 februari 1937 avgivit utlåtande och därvid för egen del anfört följande.

Av handlingarna i ärendet framgår, att styrelsens beslut den 29 november 1924, varigenom Johanssons pension förklarades skola utgå jämlikt 3 § i övergångsbestämmelserna, grundat sig å pensionsnämndens beslut i denna del och å pensionsnämndsordförandens på styrelsens förfrågan lämnade uppgift, att Johansson varit sjuk och invalid sedan år 1921.

Johanssons pensionsansökning av år 1935 innefattade emellertid sådan utredning, att det måste anses ställt utom tvivel, att Johansson blivit till arbete oförmögen först i mars 1922 och att sålunda 6 § pensionsförsäkringslagen i stället för 3 § i övergångsbestämmelserna till densamma bort å Johansson tillämpas. Genom sitt beslut den 21 juli 1936 ävägabrachte därför

styrelsen också rättelse härutinnan, men på grund av 31 § pensionsförsäkringslagen kunde styrelsen ej giva denna rättelse längre retroaktivt verkan än till ingången av maj månad 1935.

Hade pensionstillägg kunnat av styrelsen tillerkännas Johansson redan från och med den 1 januari 1923, skulle han för tiden från och med sagda dag till och med den 30 april 1935 hava i pension — utöver uppburet belopp — erhållit tillhoppa 897 kronor 90 öre, vilket belopp sålunda är den pension, varom Johansson gått miste.

De omständigheter, som föranlett att å Johansson tillämpats oriktigt lagrum, äro tydligen av den art, att man ej kan lägga Johansson till last, att han ej sökt iakttaga sin rätt genom att överklaga pensionsnämndens beslut av den 14 maj 1924.

På grund av vad sålunda anförts tillstyrker styrelsen, att Johansson beredes ersättning för mistad pension med 897 kronor 90 öre.

I likhet med pensionsstyrelsen finner jag de föreliggande omständigheterna vara sådana, att Johansson bör beredas ersättning för det pensionsbelopp, varom han, i enlighet med vad i ärendet anförts, gått miste. *Departements-
chefen.* För ändamålet erforderliga medel, 897 kronor 90 öre, synas böra bestridas från det under femte huvudtiteln för budgetåret 1936/1937 uppförda förslagsanslaget till bidrag till pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till förre kontoristen August Leander Johansson i Bugge-måla må för tiden 1 januari 1923—30 april 1935 såsom pension — utöver redan uppburet belopp — utbetalas 897 kronor 90 öre, att utgå från det under femte huvudtiteln för budgetåret 1936/1937 uppförda förslagsanslaget till bidrag till pensions-tillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

R. Vinell.
